The upper settlement at the foot of the Imbarė hill fort site

An area of 60 m^2 (Fig. 1) was excavated in 2007 at the upper fortified settlement at the Imbarė hill fort site *(Kretinga district)*. A fireplace, stone paving, and 9 postholes (Fig. 2) were excavated under the cultural layer that was up to 33 cm thick at the site and had been disturbed by ploughing. It is thought that in the early 1st millennium iron was smelted at this site from swamp ore and during the 4th–8th centuries a structure with a post construction had stood here.

1 pav. Tyrinėjimų vietos situacijos schema.

Fig. 1. Situation plan of the excavated area.

Julius Kanarskas

Senosios Įpilties piliakalnio papėdės gyvenvietė

Senoji Įpiltis – viena seniausių Vakarų Lietuvos vietovių. Čia stūkso vienas įspūdingiausių piliakalnių, ant kurio stovėjo 1253 ir 1263 m. rašytiniuose šaltiniuose minima Įpilties *(Empilten, Ampilten)* pilis.

Senosios Įpilties kaimo bendruomenės ir Kretingos rajono savivaldybės administracijos Darbėnų seniūnijos iniciatyva nuolat vykdomi Senosios Įpilties archeologinio komplekso (1 pav.) tvarkymo, pritaikymo turizmui ir kultūriniam lankymui darbai. 2003 m. šalia piliakalnio iškilo Įpilties (Impilties) vardo pirmojo

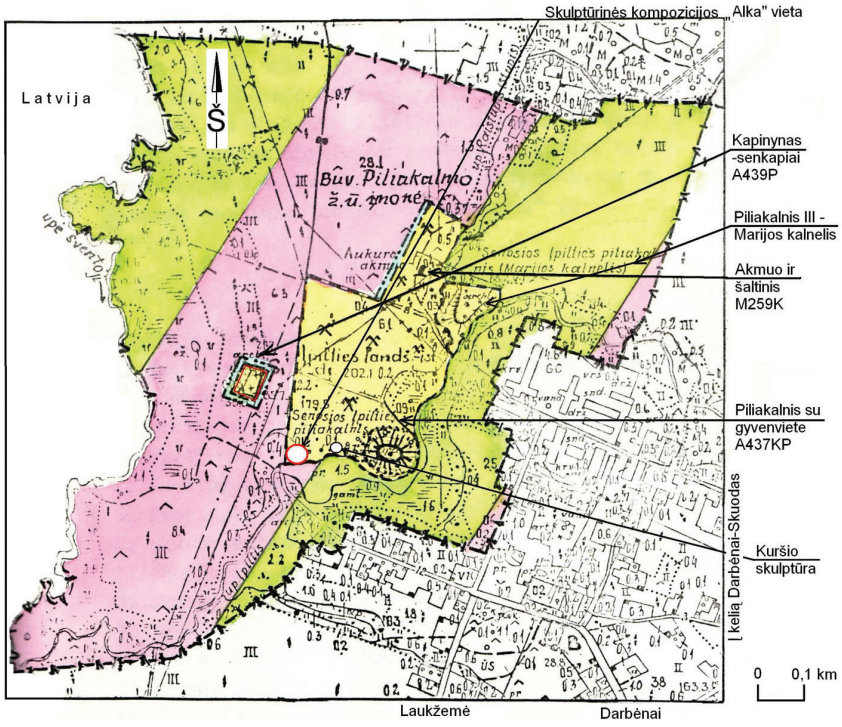

2 pav. 2007 m. pastatyta stulpinė kompozicija „Alka“ su aukuru, Perkūno, Saulės ir Žemynos simboliais iš R pusės. J. Kanarsko 2008 m. nuotr.

Fig. 2. The Alka pole composition from the E. Erected in 2007, it includes an altar and the symbols for Žemyna (Earth), Perkūnas (Thunder), and Saulė (Sun).

3 pav. Atokvėpio vieta prie Senosios Įpilties piliakalnio ir tvenkinio iš PV pusės. J. Kanarsko 2008 m. nuotr.

Fig. 3. The rest area near the Old Įpiltis hill fort site and pond as seen from the SW.

paminėjimo 750 metų jubiliejui skirta skulptūra „Kuršis“ (autorius R. Puškorius), 2005 m. kaimo prieigose ir kryžkelėje pastatytos dekoratyvinės kelio rodyklės link piliakalnio ir akmens su šaltiniu (autoriai R. Puškorius, T. Šorys), 2006 m. prie senųjų kaimo kapinių–kapinyno, vadinamų Maro kapeliais, Karių kapeliais, pastatytas žemaitiškas stogastulpis. 2007 m. numatyta prie tvenkinio pastatyti skulptūrinę kompoziciją „Alka“ (dailininkė I. Vasauskienė, architektas G. Tiškus) (2 pav.).

Skulptūrinei kompozicijai parinkta vieta yra 800 m į ŠR nuo Šventosios ir Įpilties upių santakos, 300 m į R nuo Šventosios upės, 150 m į V nuo Senosios Įpilties piliakalnio (A437K1P) ir 150 m į PR nuo Senosios Įpilties kaimo senųjų kapinių–kapinyno (A439P) (1 pav.). Ji patenka į piliakalnio papėdės gyvenvietės (A437K2P) PV pakraštį, todėl skulptūroms parinktose vietose buvo atlikti archeologiniai tyrimai. Jų metų ištirtas 4,4 m^2 dydžio plotas, kuriame kultūrinio sluoksnio požymių ar pavienių archeologinių radinių neaptikta.

Ištirtoje vietoje rudenį pastatyta stulpinė kompozicija, simbolizuojanti pagonių dievus Perkūną, Saulę ir Žemyną, akmens aukuras ir pora medinių suoliukų, o aukštumos PV papėdėje įrengta atokvėpio aikštelė su informaciniu stendu ir lauko baldais (3 pav.).

Priešingame, ŠR–Š papėdės gyvenvietės pakraštyje, 500 m į ŠR nuo stulpinės kompozicijos, 180 m į Š–ŠV nuo Graistupio ir Juodupio santakos, 20 m į V nuo Graistupio upelio vagos, jo dešiniojo kranto šlaite nuo seno stūk-

4 pav. Šaltinis, 2006 m. atkastas Aukuro (Ponios lovos) akmuo ir šalia 2006–2007 m. įrengta atokvėpio vieta su žolininko skulptūra, informaciniu stendu ir lauko baldais iš PR pusės. J. Kanarsko 2008 m. nuotr.

Fig. 4. The spring, the Altar stone (the Bed of Our Lady), which was excavated in 2006, and the rest area created nearby in 2006–2007 together with the sculpture of a herbalist, an information stand, and outdoor furniture as seen from the SE.

so stambus akmuo, iš po kurio link upelio teka šaltinis. Iš šlaito kyšančios akmens dalies ilgis Š–P kryptimi buvęs 3,6 m, o plotis V–R kryptimi – 3 m. Viršutinėje jo plokštumoje yra 1,5x 1x0,2 m dydžio įduba, vienų vadinama Ponios lova, kitų – Aukuru. Iš po akmens trykštantis šaltinis nuo seno laikomas šventu, jo vandeniu dažniausiai plaunamos karščiuojančios akys, ausys, prausiamas veidas, keliai. Akmuo ir šaltinis įrašyti į NKVR kaip mitologinę vertę turintis paveldo kompleksas M259K.

Kaimo bendruomenės iniciatyva 2006 m. buvo atkasta šlaite esanti didesnioji akmens V dalis, šalia įrengta atokvėpio vieta, kurioje pastatyta skulptūra „Žolininkas“ (autorius T. Šorys), lauko baldai, o 2007 m. – informacinis stendas (4 pav.). Bendras atkasto akmens ilgis R–V kryptimi – 7,8 m, plotis Š–P kryptimi – 5 m, aukštis ties R galu – 1,3–1,5 m.

The settlement at the foot of the Senoji Įpiltis hill fort site

In 2007, an area of 4.4 m^2 (Fig. 1) was excavated at the settlement at the foot of the senoji Įpiltis hill fort site (Kretinga district). No traces of a cultural layer or chance archaeological finds were discovered in it. A composition built of poles and devoted to the pagan gods Žemyna (Earth), Perkūnas (Thunder), and Saulė (Sun) has been erected at the excavated site (Figs. 2–3).

In 2006, at the initiative of the village community, the stream bank was excavated near a mythological stone, which is called the Altar and the Bed of Our Lady and which overlooks a spring famous for its healing power. Its length, which runs E – W, is 7.8 m (previously 3 m was visible.), its width, which runs N – S, is 5 m (previously 3.6 m was visible.), and its height at the E end is 1.3–1.5 m (Fig. 4).

Irma Kaplūnaitė

Moluvėnų senovės gyvenvietė

2007 m. LII MTS vykdė archeologinius žvalgomuosius tyrimus Trakų r., Moluvėnuose, Moluvėnų senovės gyvenvietės (A31P) apsaugos zonoje. Teritorija, užimanti 2 ha, suskirstyta į sklypus, kuriuose planuojamos individualių namų statybos. Prieš vykdant žemės judinimo darbus buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai.

Moluvėnų senovės gyvenvietė yra prie pat Didžiulio ežero, jo Š krante, apie 250 m į P nuo autostrados Vilnius–Kaunas. Gyvenvietę surado G. Gendrėnas. Ji datuojama I tūkst. II puse. XVII a. čia buvo įsikūręs kaimas. 1993 m. teritoriją žvalgė archeologas A. Strazdas (*LIIR*, f. 1, b. 2340). Aptikta lipdytos keramikos grublėtu ir lygiu paviršiumi, taip pat žiestos glazūruotos ir neglazūruotos keramikos. Kultūrinio sluoksnio storis – apie 30 cm. Beveik visur jis visiškai suartas, tik kalvos R dalyje dar buvo aptiktas iki 5 cm storio tamsesnis mažiau judintas sluoksnis.

2007 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu 2 ha dydžio teritorijoje buvo ištirti 26 šurfai, iš viso 26 m^2 plotas. Tiriamas sklypas, esantis gyvenvietės apsaugos zonoje, yra 220 m į ŠV nuo pačios gyvenvietės, apie 100 m į P nuo autostrados Vilnius–Kaunas, 240 m į ŠV nuo Didžiulio ežero. Tyrimų vieta kalvota, apaugusi vešlia žole. Sklypą iš V riboja lauko kelias.

Šurfuose fiksuotas iki 66 cm storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas I tūkst. – XVII a. I tūkst. kultūrinis sluoksnis fiksuotas beveik visuose šurfuose (išskyrus PV sklypo dalį). Sluoksnis neintensyvus, 5–30 cm storio. Sluoks-